

Steen Steensen Blicher

Steen Steensen Blicher (1782-1848) var præst på Viborgeggen og som forfatter bedst kendt for sine digte og ikke mindst noveller.

Han var også politisk aktiv i årene forud for enevældens ophør, og som oversætter af internationalt kendte værker åbnede han vinduer op til en større verden. I mange af sine noveller beskæftigede han sig med kærlighed, lykke og lidenskab på måder, der bragte læserne ind i et spændingsfelt mellem romantiske idealer og en mere kompliceret virkelighed.

Den barnløse kone (1824)

En jysk legende

Der var engang en smuk Pige, som der nu kan være flere her i Jylland; og, som ikke saa sært var, hun havde mange Bejlere. Blandt disse var der en knøv Ungersvend, hed Visti, som Eli huede fremfor alle de andre. Da begge var formuende Gaardmænds Børn, havde Forældrene Intet mod Forbindelsen, men søgte meget mere af al Magt at fremme den. Som det nu gerne gaar med unge Kærester, saa gik det ogsaa – næsten – med Eli og Visti; Naturen kommer som oftest med sit: „Du skal!” førend Præsten med sit: „Du maa!” og derfor kan den sidste ved mangt et Bryllup med Vished forudse Barnedaaben. Jeg siger, det gik næsten saaledes med vore forlovede; thi det skulde have gaaet saaledes, hvis der just ikke havde hændet, hvad jeg nu vil fortælle.

Det var i den farlige Maj Maaned, da Omegnens Almue forsamledes i en lystig Skov til sædvanligt Dansegilde. Som Skik og Brug havde været fra Arilds Tid, forlod et kærligt Par efter det andet Dansepladsen og søgte de skygger, hvor Skovduen kurrede. Visti og Eli var Ikke blandt de sidste, som fulgte den kælne Dues lokkende Kald; og om den elskende Mø kunde man sige som Meister om Ofelia: „Sollte die beqweme Gottinn Gelegenheit den Baum schutteln” o.s.v., men det fik et ganske andet Udfald, end Vistis sødt beklemte Hjerter ønskede og ventede. Paa en afsides Skovvej mødte de forelskede en Taterkvinde, og Evas Descendentinde kunde ikke betvinge sin Lyst til at kigge lidt ind i Fremtiden. Meget føjelig fremtog Visti en ny Hjortelæders Skindpung og af denne en ny Firskilling; men aldrig har en ny Firskilling været slettere udgivet end denne, hvilket Følgerne skal vise. Efter at Tatersken havde talt meget smukt om Kærlighed, Penge; opredte Senge, en stor Gaard, mange Malkekøer og deslige, saa hun – eller fik hun det Indfald at se – i Ells lille buttede Haand, at om hun nogen Sinde blev frugtsommelig, da skulde hun dø i den første Barselseng. Bedre Støtte for Pigens vaklende Dyd havde ingen kunnet sætte; og Visti forlod Skoven lige saa forelsket, som han var kommet der, og havde endnu stedse det sødeste at haabe. „Haabet beskæmmer ingen”, siger Ordsproget; det samme sagde Visti og henviste sine paatrængende ønsker til den

nærforestaaende Bryllupsnat. Den kom – men – Eli vilde nu aldeles ikke dø i den første Barselseng; og da hun nu meget rigtigt tænkte: "*Cessante causa, cessat quoque effectus*", saa blev Vistis Haab endnu stedse et – Haab, og – hvad der var det værste – dette Haab blev et gammelt Haab og aldrig mere end et Haab. „Aa Snak! „Bild os noget ind!“ – „Jeg forsikrer Dem, mine Damer, et meget troværdigt Fruentimmer har selv fortalt mig det.“ Nu, som jeg videre skulde fortælle, Visti blev omsider træt af disse asketiske øvelser og søgte at realisere sine Ideer paa andre Steder. Det lykkedes; thi ikke alle Piger er bange for at dø i den første Barselseng; og det var vel heller ikke godt, om de var det. Dette troede dog formodentlig vor Helena, endskønt hun vist ikke havde studeret Malthus; thi hun rev ned paa alle smukke Piger i Byen og gav sin Mand Skylden for alle uægte Børn i Sognet. Der er en vis hedensk Afgud, som plejer at afbildes ridende paa et Brændevinsanker. Den samme indfinder sig ofte, naar vedkommende er blevet ked først af Amor og siden af Hymen; saaledes indrettede han sig ogsaa et lidet Kapel i Vistis Gaard, hvor han i Forening med Venus vulgivaga i nogle faa Aar bragte det dertil med den koneløse Ægtemand, at denne forkortede sit Liv og sit kedsommelige Ægteskab. Altsaa var Ell nu Enke, og – som man let kan vide – blev Enke og det en ret Enke. I denne Stand levede hun vel den halve Del af et Sekulum og naaede sit 8ende Aar. Hvo skulde have tænkt, at den tandløse, rynkede, gamle Ell maatte omsider bøde for sin Ungdoms negative Synd? Og dog skete det. Hører vel til, I unge Piger! Det var en Juledag, at hun som sædvanlig under Prædikenen var faldet i Søvn, men sov denne Gang saa længe, at hun virkelig blev lukket inde i Kirken. Det, som nu her vederfores hende, er saa vidunderligt og rædsomt, at jeg maa drage min Aande, før jeg begynder at fortælle det.

Da Soversken vaagnede – hvilket ikke skete, før Hanen galede til Midnat – var det bælgmørkt i Kirken, men det varede ikke længe, før Mulmet opløstes i en svag Dæmring, som efterhaanden lod hende skimte og skelne Prædikestol, Herskabets Stol, Billederne paa Væggene, Altertavlen og Alteret selv. Lysene paa dette tændtes herpaa af en Mand, som hun snart maatte kende – det var den for tredive Aar siden afdøde Degn. Han gik nu hen og satte sig i sin Stol, slog Salmebogen op og begyndte at synge: „I Jesu Navn“ – Sangen var svag og douce og lignede den sagte Susen af Søndenvinden, naar den om Vinteren bebuder Tø. Da de tvende første Strofer var intoneret, faldt først een, saa to og saa utallige Stemmer ind med – de lød som nyfødte Børns Græden. I Slutningen af sidste Vers stod Præsten for Alteret – den samme, som for tresindstyve Aar siden havde viet hende til hendes Kæreste, men nu allerede i et halvt Aarhundrede havde ligget i Gravens Gemme. Da Koret tav, vinkede han ad hende – som ført igennem Luften nærmede hun sig Alteret og knælede. Ved hendes Side knælede Brudgommen. Præsten gentog den gamle Vielsestale – Brudeparret gav hverandre Haand – hans var kold og klam, og ved dens Berørelse for det hende som en Istap gennem Brystet. Da Præsten sagde de Ord: „Værer frugtbare og formerer eder!“ brusede det nede i Kirken og grædende klynkende, hulkende stemmer blandede sig atter sammen i skærende Misyld.

Nu var af Vielsesformularen alene Velsignelsen tilbage; men da Præsten kom hertil, hævede han sin højre Haand – tav – og vendte sig og forsvandt bag Alteret

Degnen slog Salmebogen i og fulgte ham. Brudgommen rejste sig og saa paa Bruden – det var Vis-ti! Hans øjne glimtede mat som halvslukte Gløder i det bleggule Aasyn. Hvinende sank han til Jorden og laa som en Benrad foran Alteret. Da suste og bruste det atter bag ved hende, og vildere, grueligere end før; og et nøgent Dregebarn skred hende forbi op til Alteret. Der bøjede det sig over Benraden, kyssede dens Pande, vendte sig derefter til Bruden, berørte med Ilaanden som med et gloende Jern hendes venstre Bryst og sagde: „Dette skal du have, fordi du kunde have været Moder til mig og vilde ikke!” Sukkende sank det foran hende i Jorden. Derefter kom et Pigebarn, som sagde og gjorde det samme og ligeledes forsvandt; derefter to Dreng og to Piger paa lige Maade; derefter fire og fire af begge Køn; men disse sagde: „Dette skal du have, fordi du kunde været Bedstemoder til os!” Nu kom der otte og otte med de samme Ord, saa seksten og seksten – det ene Hold efter det andet, men disse sagde: „Dette skal du have, fordi du kunde været Oldemoder til os!” Og nu blev Larmen og Trængselen større og større, og rundt om hende og over hende lige op i Hvælvingen var alt propfuldt af skrigende, klynkende, hulkende, hvinende Børn. Da skiltes den beængstede Sjæl fra sit Legeme – det laa næsegrus paa Knæfaldet, da Degnen næste Morgen tren ind i Kirken.